

MUHANDISLIK

& IQTISODIYOT

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

2026-YIL

IYUL/7-SON, I-QISM

Milliy nashrlar

OAK: <https://oak.uz/pages/4802>

05.00.00 - Texnika fanlari

08.00.00 - Iqtisodiyot fanlar

Google
Scholar

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

OpenAIRE

ISSN: 3060-463X

РЭУ.РФ
РОССИЙСКИЙ ЭКОНОМИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ Г.В. ПЛЕХАНОВА
MOSCOW • RUSSIA

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Elektron nashr, 2026-yil, iyul.

Bosh muharrir:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:

Shakarov Zafar G'afforovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:

Abduraxmanov Kalendar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

Yusupov Maxamadamin Abduxamidovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor

Kalonova Moxigul Baxritdinovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor.

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Norboyev Odil Abrayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Pardaev Umidjon Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Iqtisodiyot fanlari doktori (DSc)

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

- 05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
- 05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
- 05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
- 05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
- 05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
- 05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
- 05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
- 05.01.07 – Matematik modellash
- 05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
- 05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
- 05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
- 05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
- 05.04.01 – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
- 05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
- 05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
- 05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
- 05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
- 05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
- 05.08.06 – "G'ildirakli va gusenisali mashinalar va ularni ishlatish" (texnika fanlari)
- 05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
- 05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
- 10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
- 10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
- 08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 – Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 – Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 – Marketing
- 08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 – Menejment
- 08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK

Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

MILLIY GVARDIYA TIZIMIDA HARBIY XIZMATCHILARNI KIYIM-KECHAK BILAN TA'MINLASH TIZIMINING NAZARIY ASOSLARI	10
Omonov Usmonqul Raxmonqul o'g'li FOND BOZORLARIGA XORIJIY KAPITALNI JALB QILISH: ZAMONAVIY YONDASHUVLAR VA RIVOJLANISH IMKONIYATLARI	17
Yusupova Jamila Karamatdinovna AXBOROT KOMMUNIKATSIYA XIZMATLARINING TASHKLIY-HUQUQIY VA ILMIY NAZARIY MASALALARI	21
Rajaboyev Shahboz Shodi o'g'li PUL MABLAG'LARI HISOBINI MOLIVAVIY HISOBOTNING XALQARO STANDARTLARIGA O'TKAZISHNING DOLZARB MASALALARI	26
Eshonqulov Akmal Qudratovich XORAZM VILOYATINING IJOBIY IMIJINI OSHIRISHDA HUDUDIY MARKETING STRATEGIYALARINI ISHLAB CHIQISH	34
Ibadullayev Dilshad Ibragimovich OROL BO'YI MINTAQASIDA QISHLOQ XO'JALIGI VA TURIZMNI YASHIL MOLIVALASHTIRISH VA INVESTITSIYA MEXANIZMLARI: BARQAROR RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI	40
Akramova Feruza ATMOSFERA HAVOSI MONITORINGIDA IOT SENSORLARI O'LCHASH NATIJALARINING METROLOGIK ISHONCHLILIGINI BAHOLASH VA OSHIRISH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH	52
Sobirov Anvarjon, Melibayev Maxmudjan BANK VA KREDIT MUASSASALARINING RIVOJLANISH TENDENSIYALARINI TREND MODELLARI YORDAMIDA TAHLIL QILISH VA PROGNOZLASH USULLARI	59
Nazarov Elbek PHYSALIS ALKEKENG I O'SIMLIGIDAN FLAVONOIDLARNI AJRATIB OLISHNING BIOTEXNOLOGIK USULLARI VA JARAYON PARAMETRLARINI OPTIMALLASHTIRISH	66
Xidirova Saboxat Baxrillayevna ЧИСЛЕННАЯ ОЦЕНКА РАЗВИТИЯ ЗОН КОНЦЕНТРАЦИИ НАПРЯЖЕНИЙ В МАССИВЕ ГОРНЫХ ПОРОД ПРИ ВЛИЯНИИ ПРОЦЕССОВ ДОБЫЧИ В УСЛОВИЯХ РУДНИКА «КЫЗЫЛ-АЛМА»	70
Салямова Клара, Меликулов Абдусаттар, Уралбаев Абдукахар, Бакиров Гайрат, Зухритдинов Давронбек XUSUSIY TA'LIM SOHASIDA MALAKALI KADRLAR NOMUTANOSIBLIGI, IT MUTAXASSISLARINING YETISHMASLIGI VA ISHSIZLIKNING TA'LIM SIFATI HAMDA BARQARORLIGIGA TA'SIRI: ILG'OR XORIY TAJIRIBASI VA UNING O'ZBEKISTON AMALIYOTIGA TATBIQ ETILISHI	77
Raxmatxo'jayev Axrolxo'ja Akmal o'g'li SAND-PARTICLE-INDUCED LEADING-EDGE EROSION AND ITS IMPACT ON WIND TURBINE BLADES: A REVIEW	82
Normamatov A. A. IPAKCHILIK KLASSTERLARI UCHUN INVESTITSION BOSHQARUV MODELINI ASOSLASH	87
Elboyeva Shaxzoda Olimovna KICHIK VA O'RTA BIZNES SAMARADORLIGINI EKONOMETRIK USULLARDA TAHLIL QILISH METODOLOGIYASI	94
Nazarov Nazar G'ulom o'g'li OLIV TA'LIM MUASSASALARI BOSHQARUV FAOLIYATINI RAQAMLASHTIRISHNING AHAMIYATI	101
Usmanov Sarvar Nigmatovich	

РАЗРАБОТКА АДАПТИВНОГО МНОГОЗОНАЛЬНОГО АЛГОРИТМА УПРАВЛЕНИЯ FUZZY-PID ДЛЯ ОБЕСПЕЧЕНИЯ РАВНОМЕРНОГО РАСПРЕДЕЛЕНИЯ ВЛАЖНОСТИ В ПРОЦЕССЕ УВЛАЖНЕНИЯ ЗЕРНА.....	107
Камариддинов Шохрух Акмал угли	
SANOAT KLASSTERLARIDA "SANOAT 4.0" TECHNOLOGIYALARINI JORIY ETISH VA HAMKORLIK MODELLARI	113
Mamadaliyev Anazxon Ziyodillayevich	
SAND-PARTICLE-INDUCED LEADING-EDGE EROSION AND ITS IMPACT ON WIND TURBINE BLADES: A REVIEW	119
Normamatov A. A.	
YOSHLARDA EKOLOGIK MADANIYATNI SHAKLLANTIRISHNING NAZARIY VA AMALIY ASOSLARI.....	124
Xudoyberdiyev Norbek Komiljon o'g'li	
HUDUDIIY TURIZMDA XALQARO ESG MEZONLARINI MILLIY SHAROITGA MOSLASHTIRISH YO'NALISHLARI	128
Maxmudova Nodira Uktamovna	
EVALUATION OF TECHNOLOGICAL LOSSES OF HYDROCARBONS OF LIGHT FRACTIONS IN THE PROCESSES OF COLLECTION AND PRIMARY TREATMENT AT THE MUBARAK FIELDS OF OGPD.....	134
Norqulov Shohbozbek Samandar ugli	
АНАЛИЗ СИСТЕМЫ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛЕНИЯ В БАНКОВСКОМ СЕКТОРЕ УЗБЕКИСТАНА.....	140
Жумадуллаева Дурдона Шухрат кизи	
XUSUSIY TA'LIM SOHASIDA MALAKALI KADRLAR NOMUTANOSIBLIGI TA'LIMNING SIFAT VA USTUVORLIGIGA TA'SIRI VA UNI TA'MINLASH YO'LLARI	145
Raxmatxo'jayev Axrolxo'ja Akmal o'g'li	
O'ZBEKISTONDA TOVAR YETKAZIB BERISH ZANJIRI ISHTIROKCHILARI FAOLIYATI VA BOJXONA NAZORATI TIZIMINING ZAMONAVIY HOLATI TAHLILI.....	150
Kilichov Nazar Bafoyevich	
HUDUDLARDA TURIZM XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISHNING AHOLI DAROMADLARI VA BANDLIGIGA TA'SIRINING TAHLILI	157
Abdurayimov O'ktam Abdug'ani o'g'li	
GAZNI QAYTA ISHLASH KORXONALARIDA BARQAROR RIVOJLANISH HOLATINING IQTISODIY TAHLILI VA BAHOLASH	164
Kudratkhodjaeva Ziyoda Kamol qizi	
COMPETITION IN THE INFORMATION MARKET: MONOPOLY TRENDS AND THE DIGITAL PLATFORM ECONOMY.....	169
Mo'ydinjonova Durdonaxon, Ismanov Ibrohim	
BOZOR INFRATUZILMASINING IQTISODIY MAZMUNI VA KICHIK BIZNES RIVOJIDAGI AHAMIYATI	174
Ganiyev Botir Baxtiyorovich	
MAGNIY VA KALSIY ELEMENTLARINI O'RGATISHDA O'QUVCHILARDA 4K KO'NIKMALARINI SHAKLLANTIRISH	178
Esnazarov Abdiganiy Jamalatdinovich	
DATA-DRIVEN STRATEGIK MENEJMENT: MA'LUMOTLARGA ASOSLANGAN BOSHQARUVNING ZAMONAVIY KORXONALAR RIVOJLANISHIDAGI AHAMIYATI	184
Baymuradov Shoxrux, Dilmurodov Komiljon	
YASHIL BUXGALTERIYA (GREEN ACCOUNTING) VA ESG HISOBOTLARI: RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA BARQAROR RIVOJLANISHNING STRATEGIK VOSITALARI	190
Nematullayev Hamidullo, Bo'stonova Nilufar	
АНАЛИЗ ФАКТОРОВ РАЗВИТИЯ ФИНАНСОВЫХ УСЛУГ В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ ЭЛЕКТРОННОЙ КОММЕРЦИИ	196
Нуралиева Мукаддас Мамуровна	

AGROSANOAT MAJMUASIDA INVESTISIYALARDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH, OZIQ-OVQAT XAVFSIZLIGINI TA'MINLASH VA MUSTAHKAMLASH MASALALARI	201
Xakimov Rashid	
TADBIRKORLIKDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYANING IQTISODIY SAMARALARI	206
Salohiddinov Zuhridin Nuriddinjon o'g'li	
XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA AXBOROT TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH HOLATINI TAHLIL QILISH	212
Achilova Firuza, Zohidov Jamshid	
NAMANGAN VILOYATINING BOSHQA HUDUDLAR BILAN TOVAR VA XIZMATLAR AYLANMASI HAMDA IQTISODIY ALOQALARINING HOZIRGI HOLATI VA RIVOJLANISH TENDENSIYALARI	217
Sattarov R.A.	
ОПТИМАЛЬНАЯ МОДЕЛЬ ФОРМИРОВАНИЯ ФИНАНСОВЫХ РЕСУРСОВ ТЕКСТИЛЬНЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ В УСЛОВИЯХ ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ ЭКОНОМИКИ	222
Нурмуродов Камолиддин Пирмаматович	
OPTIK ABONENT KIRISH TARMOG'INING XIZMATLARI SAMARADORLIGI	230
Uskenbayeva Dilfuza Shuxrat qizi	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA AHOLI DEMOGRAFIK JARAYONLARINI IFODALOVCHI KO'RSATKICHLARNI EKONOMETRIK MODELLARINI TUZISH VA PROGNOZLASH	235
Siroj Zarina Rustambekovna	
QISHLOQ XO'JALIGINI RIVOJLANTIRISHDA AGROKLASTERLARNING O'RNI VA AHAMIYATI	242
Berdiyev Abdumalik Hakimovich	
HUNARMANDCHILIK KLASSTERLARI BO'YICHA XORIJIY TAJRIBA: TURKIYA, MAROKASH VA FRANSIYA MODELLARINING QIYOSIY TAHLILI	249
Yaxshiliqov Sardor Rustam o'g'li	
BANK TIZIMIDA LIKVIDLILIK VA KAPITAL YETARLILIGI RISKLARINI BOSHQARISH MASALALARI ...	255
Qurbonov Ilhom Jumaqulovich	
O'ZBEKISTON QISHLOQ HUDUDLARIDA AYOLLAR TADBIRKORLIGINI RIVOJLANTIRISHNING INSTITUTSIONAL OMILLARI	258
Saidakbarova Ziyoda Doniyor qizi	
BIOLOGIK AKTIVLARNI HAQQONIQIY QIYMATDA BAHOLASHNING KO'P OMILLI MODEL	266
Akhmetova Salima Seytovna	
OZIQ-OVQAT SANOATI KORXONALARIDA ISHLAB CHIQRISH SALOHİYATINI BOSHQARISHNING NAZARIY - USLUBIY JIHLTLARI	272
Gulmatov Sunnatillo Nurillayevich	
YASHIL INVESTITSİYALAR MINTAQQA IQTISODIYOTINI BARQAROR DIVERSIFIKATSİYALASH VOSITASI SIFATIDA	281
To'xtayev Maqsud Mansurovich	
DAVLAT MUASSASALARIDA INSON RESURLARIDAN FOYDALANISHNI IQTISODIY-STATISTIK TAHLILI	287
Xusanova Muxsina Kasimovna	
O'ZBEKISTONDA QO'SHILGAN QIYMAT SOLIG'I MA'MURIYATCHILIGINI RIVOJLANISH QONUNIYATLARI VA UNDAGI TIZIMLI MUAMMOLAR TAHLILI	294
Turdaliyev Eldor Sho'xratjon o'g'li	
TIJORAT BANKLARIDA DAROMAD MANBALARI INDEKSI VA UNING RENTABELLIGIGA TA'SIRI	300
Ahmedov Komron Muhammad-Alievich	
KORPORATIV BOSHQARUV MEXANIZMLARINING ISHLASH TAMOIYILLARI VA ULARNI QURILISH KORXONALARI AMALIYOTIGA JORIY ETISH MASALALARI	308
G'iyosov Ilxom Karimovich	
ECONOMIC STRUCTURE AND DEVELOPMENT PRIORITIES FOR STRENGTHENING INTERREGIONAL ECONOMIC COOPERATION: EVIDENCE FROM NAMANGAN REGION	316
Sattarov R.A.	

UY-JOY BOZORIDA BIRLAMCHI VA IKKILAMCHI SEGMENTLAR O'RTASIDAGI NARX TAFOVUTLARI VA ULARNI SHAKLLANTIRUVCHI OMILLARNING IQTISODIY TAHLILI	322
Sadikova Dildora Abdulla qizi	
TABIY RESURLAR SAMARADORLIGI VA INSON KAPITALI INTEGRATSIYASINING IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRI: O'ZBEKISTON HUDUDLARI MISOLIDA	329
Yusubboyeva Dinora Qudrat qizi	
CHAKANA SAVDODA MAHSULOT TALABINI BASHORATLASH USULLARI	336
Mamatov Narzullo, Baxtiyorova Mohiruy	
SOLIQ AUDITIDAGI XAVF-XATARLARNI TAHLIL QILISH (RISK-ANALIZ) TIZIMI VA BUXGALTERNING HIMOYA TAKTIKASI	343
Nematullayev Hamidullo, Bo'stonova Nilufar	
YOSHLAR TADBIRKORLIGINI RIVOJLANTIRISHDA TA'LIM XIZMATLARI SIFATINING NAZARIY ASOSLARI	347
Raxmanov Raxmanbergan Abdullaevich	
MA'LUMOTLARNI MOLIVAVIY HISOBOTDA TAQDIM ETISHNING XORIY TAJRIBASI.....	351
Kozimjonov Abrorbek	
TADBIRKORLIK INFRATUZILMASINI DIVERSIFIKATSIYA QILISH ORQALI SANOAT ZONALARI RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH	357
Arifbayev Bobir Dilshodovich	
TO'G'RIDAN-TO'G'RI XORIJIY INVESTITSİYALARNI JALB QILISHDA TRANSCHEGARAVIY SUG'URTA VA DAVLAT KAFOLATLARI MEKANIZMLARINING QIYOSIY TAHLILI.....	364
Kengesbaeva Suliuxan Maxsetbay qizi	
20GL MARKALI PO'LATDAN TAYYORLANADIGAN YUK VAGONI YON RAMASI QUYMASIDA KIRISHUV G'OVAKLAR HOSIL BO'LISH QONUNIYATLARINI TADQIQ QILISH	368
Chorshanbiyeva Lobar, Turaxodjayev Nodir, Nuriddinov Otabek, Kenjayev Elshod	
O'ZGARUVCHAN TEZLIKLI, OG'MA QATOR QOZIQLI, SINUSOIDAL PLANKALI BARABANLARDA PAXTA BO'LAGINING ZARBALI TA'SIRI MODELI.....	374
Djurayev Anvar, Qorachayeva Oltinoy	
SANOAT KORXONALARINI ESG ASOSIDA JARAYONLI BOSHQARISHNING XORIJIY TAJRIBASI VA BAHOLASH METODOLOGIYASI.....	379
Azimova Maxfuza Rashidovna	
TURIZM SOHASIDA AHOLINI ISH BILAN TA'MINLASH VA YANGI ISH O'RINLARINI YARATISHGA QARATILGAN TADBIRKORLIK FAOLIYATINI QO'LLAB-QUVVATLASH	386
Muxtarov Botir Abdusattarovich	
RAQAMLI TO'LOV TIZIMLARINI SOLIQQA TORTISHNING HUQUQIY ASOSLARI: XALQARO TAJRIBA VA O'ZBEKISTON AMALIYOTI.....	391
Sarsengalieva Albina, Sarsenbaev Bakhitjan	
DETERMINANTS OF THE SHADOW ECONOMY: A CONCEPTUAL CLASSIFICATION AND CROSS-COUNTRY EVIDENCE	395
Rakhmonov Azizjon Sadullayevich	
ELEKTRON TIJORAT ORQALI CHAKANA SAVDONI OSHIRISH YO'LLARI (POYABZAL SANOATI MISOLIDA)	403
Makhmudova Munisaxon Abbos qizi	
BYUDJET TASHKILOTLARI AUDITIDA AUDITORLIK TANLAMASINING IQTISODIY MOHIYATI VA TASNIFINI TAKOMILLASHTIRISH.....	408
Muqumov Jasur Bosimovich	
BYUDJET TASHKILOTLARIDA ICHKI AUDIT TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH	415
Aitmuratova Miyrigul Jalgasovna	
TO'QIMACHILIK SANOATI KORXONALARIDA XARAJATLAR HISOBI VA TANNARXNI ANIQLASHNING NAZARIY MASALALARI.....	420
Jumaniyazov Iskandar Bohodirovich	

DAVLAT TASHKILOTLARIDA MENTORLIK TIZIMINI JORIY ETISHNING PROAKTIV TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMLARI TAHLILI	424
Xurshida Maxmadaminova	
ZAMONAVIY DASTURLAR YORDAMIDA MULTIMODAL TASHISHLAR VA LOGISTIKA TIZIMLARI SOHASIDAGI ILMIY TADQIQOTLARNING RIVOJLANISH YO'NALISHLARINI ANIQLASH	430
Zohidov Muhridin G'ofurjon o'g'li	
SUV RESURLARIDAN FOYDALANISH VA AGROBIZNESNI DIVERSIFIKATSIYA QILISHDA XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBASI	436
Noraliyeva Gavhar Murodqulovna, Norqobilov Nusrat Norsaitovich	

SUV RESURSLARIDAN FOYDALANISH VA AGROBIZNESNI DIVERSIFIKATSIYA QILISHDA XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBASI

Noraliyeva Gavhar Murodqulovna

Termiz davlat universiteti iqtisodiyot yo'nalishi 2-kurs magistranti

E-mail: gavhar8387@gmail.com

Ilmiy rahbar: Norqobilov Nusrat Norsaitovich

i.f.f.d., dotsent

Annotatsiya. Maqolada suv resurslaridan oqilona va samarali foydalanish hamda agrobiznesni diversifikatsiya qilish bo'yicha rivojlangan xorijiy mamlakatlar tajribasini o'rganishga bag'ishlangan tegishli takliflar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: suv resurslari, suv tejovchi texnologiyalar, agrobiznes, diversifikatsiya, xorijiy tajriba, qishloq xo'jaligi, suv boshqaruvi, innovatsiyalar, barqaror rivojlanish.

Abstract. The article develops relevant proposals for studying the experience of developed foreign countries in the rational and efficient use of water resources and the diversification of agribusiness.

Keywords: water resources, water-saving technologies, agribusiness, diversification, foreign experience, agriculture, water management, innovations, sustainable development.

Аннотация. В статье разработаны актуальные предложения по изучению опыта развитых зарубежных стран в области рационального и эффективного использования водных ресурсов и диверсификации агробизнеса.

Ключевые слова: водные ресурсы, водосберегающие технологии, агробизнес, диверсификация, зарубежный опыт, сельское хозяйство, управление водными ресурсами, инновации, устойчивое развитие.

KIRISH

Bugungi kunda dunyo miqyosida suv resurslarining cheklanganligi, iqlim o'zgarishi, aholi sonining ortishi va oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlash bilan bog'liq muammolar qishloq xo'jaligida suvdan samarali foydalanish masalasini dolzarb vazifalardan biriga aylantirmoqda.

Birlashgan Millatlar Tashkiloti ma'lumotlariga ko'ra, global miqyosda foydalanilayotgan chuchuk suv resurslarining qariyb 70 foizi qishloq xo'jaligi ehtiyojlariga sarflanadi.

Shu bois mavjud suv resurslaridan oqilona foydalanish, suv tejovchi texnologiyalarni keng joriy etish hamda agrobiznesni diversifikatsiya qilish orqali yuqori iqtisodiy samaradorlikka erishish bugungi kunning eng muhim strategik yo'nalishlaridan biri hisoblanadi.

Jahonning rivojlangan va rivojlanayotgan davlatlari tajribasi shuni ko'rsatadiki, suv resurslarini boshqarishning zamonaviy mexanizmlari, raqamli texnologiyalar, tomchilatib va yomg'irnatib sug'orish tizimlari, suv iste'molini monitoring qilish, suv foydalanuvchilari uyushmalari faoliyatini rivojlantirish hamda qishloq xo'jaligi ishlab chiqarishini diversifikatsiya qilish orqali suv sarfini sezilarli darajada kamaytirish va hosildorlikni oshirish mumkin.

Ayniqsa, Isroil, Niderlandiya, Avstraliya, AQSh, Xitoy, Ispaniya va Turkiya kabi davlatlarda suv resurslarini boshqarish hamda agrobiznesni diversifikatsiya qilish bo'yicha to'plangan tajribalar samarali natijalar bergan bo'lib, ushbu tajribalarni mahalliy sharoitlarga moslashtirish ilmiy va amaliy jihatdan katta ahamiyat kasb etadi.

Biroq suv taqchilligining kuchayib borishi, sug'orish tizimlarida suv yo'qotishlarining yuqoriligi, ekinlar tarkibini optimallashtirishdagi muammolar va agrobiznes subyektlarining iqtisodiy barqarorligini ta'minlash bilan bog'liq masalalar ushbu yo'nalishda ilmiy asoslangan yondashuvlarni ishlab chiqishni talab etmoqda.

Mazkur sharoitda xorijiy mamlakatlarning ilg'or tajribalarini tizimli o'rganish, ularning iqtisodiy, tashkiliy va institutsional mexanizmlarini tahlil qilish hamda O'zbekiston sharoitiga mos tavsiyalar ishlab chiqish alohida dolzarblik kasb etadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

O'zbekistonda suv resurslaridan oqilona foydalanish va qishloq xo'jaligini modernizatsiya qilish ustuvor yo'nalishlardan biri sifatida qaralmoqda. Suv tejavchi texnologiyalarni joriy etish, irrigatsiya tizimlarini rekonstruksiya qilish, klaster tizimini rivojlantirish, meva-sabzavotchilik, issiqxona xo'jaliklari, sanoat usulida intensiv bog'dorchilik va eksportga yo'naltirilgan mahsulotlar ishlab chiqarishni kengaytirish bo'yicha keng ko'lamli islohotlar amalga oshirilmoqda.

Suv resurslarini boshqarish va agrobiznesni diversifikatsiya qilishning zamonaviy mexanizmlarini joriy etish nafaqat qishloq xo'jaligi mahsuldorligini oshirish, balki suvdan foydalanish samaradorligini yaxshilash, fermer xo'jaliklari daromadlarini ko'paytirish, eksport salohiyatini kengaytirish va mamlakat oziq-ovqat xavfsizligini mustahkamlashga xizmat qiladi.

Ayniqsa, global iqlim o'zgarishi, suv tanqisligining kuchayishi va oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlash zarurati mazkur masalalarni kompleks yondashuv asosida tadqiq etishni taqozo etmoqda. Shu nuqtai nazardan, MDH davlatlari hamda O'zbekiston olimlarining ilmiy ishlari suv resurslarini boshqarishning iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirish, suv tejavchi texnologiyalarni joriy etish hamda agrobiznesni diversifikatsiya qilishning nazariy va amaliy asoslarini shakllantirishda muhim ilmiy manba hisoblanadi.

MDH olimlari orasida suv resurslarini iqtisodiy boshqarish masalalarini chuqur o'rgangan olimlardan biri A. G. Granberg hisoblanadi. Uning ilmiy ishlarida mintaqaviy rivojlanishning asosiy omillaridan biri sifatida tabiiy resurslardan, jumladan, suv resurslaridan samarali foydalanish masalalari yoritilgan.

Muallif hududiy rivojlanish strategiyasida suv ta'minoti infratuzilmasi va qishloq xo'jaligi tarmoqlarini diversifikatsiya qilish o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikni ilmiy asoslab bergan. Granbergning fikricha, mintaqaning tabiiy-iqtisodiy salohiyatidan oqilona foydalanish resurslar samaradorligini oshirish va agrar ishlab chiqarishning barqaror rivojlanishiga xizmat qiladi [1].

Suv resurslarini boshqarishning institutsional mexanizmlari bo'yicha V. I. Danilov-Danilyanning tadqiqotlari alohida ahamiyatga ega. Muallif suv xo'jaligi tizimlarini integratsiyalashgan boshqarish (Integrated Water Resources Management – IWRM) tamoyillarini MDH davlatlari sharoitida qo'llashning ilmiy asoslarini ishlab chiqqan. U suv resurslarini iqtisodiy baholash, suvdan foydalanish samaradorligini oshirish hamda ekologik barqarorlikni ta'minlash uchun davlat va xususiy sektor hamkorligini rivojlantirish zarurligini asoslab bergan [2].

Rossiyalik iqtisodchi P. P. Kabanov qishloq xo'jaligida suv resurslaridan foydalanish samaradorligini iqtisodiy baholash usullarini takomillashtirishga e'tibor qaratgan. Muallif irrigatsiya tizimlariga investitsiyalarni jalb qilish, suv tejavchi texnologiyalarni joriy etish hamda hosildorlikni oshirish o'rtasidagi bog'liqlikni ekonometrik usullar asosida tahlil qilgan [3].

MDH mamlakatlarida agrar iqtisodiyot bo'yicha tadqiqot olib borgan A. A. Nikonov agrar islohotlar jarayonida ekinlar tarkibini diversifikatsiya qilish, suv resurslaridan oqilona foydalanish va fermer xo'jaliklari daromadlarini oshirish masalalariga alohida e'tibor qaratgan [4].

Qozog'istonlik olim T. K. Esirkepov Markaziy Osiyo davlatlarida transchegaraviy suv resurslarini boshqarish, irrigatsiya tizimlarini modernizatsiya qilish va suv iste'molini kamaytirish bo'yicha ilmiy tadqiqotlar olib borgan. Muallif suv taqchilligi sharoitida davlatlararo hamkorlikni kuchaytirish, suvni raqamli monitoring qilish hamda suv iste'molini boshqarishning iqtisodiy mexanizmlarini joriy etish zarurligini ta'kidlaydi [5].

O'zbekiston olimlari orasida akademik B. B. Berkinovning ilmiy ishlari agrar sohani modernizatsiya qilish, resurslardan samarali foydalanish va hududlarni barqaror rivojlantirish masalalariga bag'ishlangan. Berkinovning fikricha, suv resurslarini boshqarish tizimini takomillashtirish agrobiznesning diversifikatsiyalashuvini jadallashtirishning muhim omillaridan biridir [6].

Professor R. X. Ayupov raqamli iqtisodiyot sharoitida qishloq xo'jaligini modernizatsiya qilish va raqamli texnologiyalarni joriy etishning iqtisodiy samaradorligini tadqiq etgan. Olim suv resurslarini boshqarishda axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish, masofadan monitoring olib borish hamda "aqlli qishloq xo'jaligi" (Smart Agriculture) elementlarini joriy etish suv sarfini kamaytirish va hosildorlikni oshirishga xizmat qilishini asoslab bergan [7].

Akademik S. S. G'ulomov innovatsion iqtisodiyot va raqamli texnologiyalarni rivojlantirish bo'yicha ilmiy izlanishlarida qishloq xo'jaligida innovatsion boshqaruvning ahamiyatini yoritgan [8].

Professor A. V. Vahobov iqtisodiyotni modernizatsiya qilish va investitsiya siyosati bo'yicha tadqiqotlarida qishloq xo'jaligida suv xo'jaligi infratuzilmasini rivojlantirish, irrigatsiya tizimlarini rekonstruksiya qilish va xalqaro moliya institutlari mablag'laridan samarali foydalanish masalalariga alohida e'tibor qaratgan. Muallif suv xo'jaligi obyektlariga investitsiyalarni jalb etish agrar tarmoqning barqaror rivojlanishini ta'minlashini asoslaydi [9].

Tahlil qilingan ilmiy manbalar shuni ko'rsatadiki, MDH davlatlari olimlari asosan suv resurslarini boshqarishning institutsional asoslari, irrigatsiya tizimlarini modernizatsiya qilish, transchegaraviy suv resurslarini boshqarish va suvdan foydalanishning iqtisodiy samaradorligini baholash masalalariga e'tibor qaratganlar.

O'zbekiston olimlari esa ko'proq agrar islohotlar, resurslardan samarali foydalanish, qishloq xo'jaligini modernizatsiya qilish, innovatsiyalarni joriy etish va investitsiyalar samaradorligini oshirish yo'nalishlarida ilmiy izlanishlar olib borganlar.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotda qiyosiy tahlil, mantiqiy tahlil, tizimli tahlil, statistik guruhlash, sintez, induksiya va deduksiya usullaridan foydalanildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Xorijiy mamlakatlar tajribasini o'rganish shuni ko'rsatadiki, suv resurslaridan samarali foydalanish va agrobiznesni diversifikatsiya qilish o'zaro uzviy bog'liq bo'lib, qishloq xo'jaligining iqtisodiy samaradorligini ta'minlovchi asosiy omillardan biri hisoblanadi.

Tadqiqot natijalariga ko'ra, suv resurslarini boshqarishning zamonaviy usullari qo'llanilgan ayrim mamlakatlarda suv sarfining kamayishi, qishloq xo'jaligi mahsulotlari ishlab chiqarish hajmi, eksport imkoniyatlari va fermer xo'jaliklari daromadlarining oshishi kuzatilgan.

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, suv resurslari cheklangan Isroil va Avstraliya kabi mamlakatlarda suv tanqisligi sharoitida innovatsion texnologiyalar va samarali boshqaruv mexanizmlaridan keng foydalanilgan. Ushbu mamlakatlarda tomchilatib sug'orish, aqlli sug'orish tizimlari, suv iste'molini raqamli monitoring qilish hamda qayta ishlangan suvdan qishloq xo'jaligida foydalanish mexanizmlari keng joriy etilgan.

Niderlandiya tajribasi agrobiznesni diversifikatsiya qilishning samarali yondashuvlaridan biri sifatida e'tirof etiladi. Mamlakat hududining nisbatan cheklanganligi va tabiiy resurslarning kamligiga qaramay, zamonaviy issiqxona xo'jaliklari, rivojlangan logistika tizimi, ilmiy tadqiqotlar hamda yuqori texnologiyalardan samarali foydalanish asosida raqobatbardosh agrobiznes tizimi shakllantirilgan. Natijada Niderlandiya qishloq xo'jaligi mahsulotlarini eksport qilish bo'yicha yuqori salohiyatga ega mamlakatlardan biriga aylangan.

Turkiya tajribasi irrigatsiya tizimlarini modernizatsiya qilish va suv foydalanuvchilari uyushmalarining faoliyatini rivojlantirish orqali suv resurslarini boshqarish samaradorligini oshirish mumkinligini tasdiqlaydi.

AQSh tajribasi esa suv resurslarini boshqarishda bozor mexanizmlari va iqtisodiy rag'batlantirish vositalarining muhimligini ko'rsatadi.

Suv huquqlarini tartibga solish, suv resurslarining iqtisodiy qiymatini belgilash, suv bozorlarini rivojlantirish va fermerlarni innovatsion texnologiyalarni joriy etishga rag'batlantirish natijasida suvdan foydalanish samaradorligi sezilarli darajada oshgan.

Tahlillar yana shuni ko'rsatadiki, xorijiy mamlakatlarda ijobiy natijalarga erishishda texnologik omillar bilan bir qatorda institutsional mexanizmlar ham muhim ahamiyat kasb etadi.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, rivojlangan mamlakatlarda agrobiznesni diversifikatsiya qilish quyidagi ustuvor yo'nalishlar asosida amalga oshiriladi:

- suvni tejavchi sug'orish texnologiyalarini joriy etish;
- yuqori qo'shimcha qiymatga ega mahsulotlar ishlab chiqarishni kengaytirish;
- qishloq xo'jaligini raqamlashtirish va "aqlli dehqonchilik" texnologiyalaridan foydalanish;
- qishloq xo'jaligi mahsulotlarini chuqur qayta ishlashni rivojlantirish;
- logistika va eksport infratuzilmasini takomillashtirish;
- ilmiy tadqiqotlar va innovatsiyalarni ishlab chiqarish bilan integratsiyalash;
- davlat va xususiy sektor hamkorligini kengaytirish.

Jumladan, suv foydalanuvchilari uyushmalarini rivojlantirish, suv xizmatlari bozorini takomillashtirish, suvdan foydalanishning iqtisodiy rag'batlantirish mexanizmlarini joriy etish, ishlab chiqarish korxonalari o'rtasidagi hamkorlikni kuchaytirish barqaror natijalarni ta'minlaydi (1-jadval).

1-jadval

Suv resurslaridan foydalanish va agrobiznesni diversifikatsiya qilish samaradorligini baholash mezonlari¹

Tahlil yo'nalishi	Baholash mezonlari	Kutilayotgan natija
Suv resurslaridan foydalanish samaradorligi	1 gektarga sarflangan suv hajmi	Suv sarfini kamaytirish
Sug'orish texnologiyalari	Zamonaviy texnologiyalar ulushi (%)	Suv tejash darajasini oshirish

¹ Manba: muallif ishlanmasi.

Agrobiznes diversifikatsiyasi	Yuqori qo'shimcha qiymatga ega mahsulotlar ulushi (%)	Daromad va eksportni ko'paytirish
Innovatsiyalar	Raqamli texnologiyalardan foydalanish darajasi	Ishlab chiqarish samaradorligini oshirish
Davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash	Subsidiyalar, grantlar va imtiyozli kreditlar	Investitsion faollikni kuchaytirish
Ekologik samaradorlik	Suv yo'qotishlari va tuproq degradatsiyasi	Barqaror rivojlanishni ta'minlash
Iqtisodiy samaradorlik	Rentabellik va eksport hajmi	Agrobiznesning raqobatbardoshligini oshirish

1-jadvalda suv resurslaridan foydalanish va agrobiznesni diversifikatsiya qilish samaradorligini baholashning asosiy yo'nalishlari, ularni baholash mezonlari hamda kutilayotgan natijalar tizimlashtirilgan.

Jadval tahlili shuni ko'rsatadiki, suv resurslaridan foydalanish samaradorligi, birinchi navbatda, 1 gektar ekin maydoniga sarflanadigan suv hajmi orqali baholanadi. Ushbu ko'rsatkichning pasayishi suv resurslaridan oqilona foydalanish darajasi oshayotganini bildiradi.

Sug'orish texnologiyalarining zamonaviy usullar asosida joriy etilishi suvni tejash darajasini oshirish bilan bir qatorda, hosildorlikni ham ko'paytirishga xizmat qiladi.

Agrobiznesni diversifikatsiya qilish esa yuqori qo'shimcha qiymatga ega mahsulotlar ulushini kengaytirish orqali fermer xo'jaliklari daromadlarini oshirish va eksport salohiyatini kuchaytirishga imkon yaratadi.

Innovatsiyalar va davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash mexanizmlariga ham alohida e'tibor qaratilgan. Raqamli texnologiyalarni qo'llash ishlab chiqarish jarayonlarini optimallashtirsa, subsidiyalar, grantlar va imtiyozli kreditlar innovatsion loyihalarni amalga oshirish uchun zarur moliyaviy sharoitlarni yaratadi.

Shu bilan birga, ekologik samaradorlikni suv yo'qotishlarini kamaytirish va tuproq degradatsiyasining oldini olish orqali ta'minlash uzoq muddatli barqaror rivojlanishning muhim omili hisoblanadi.

Jadvalda keltirilgan mezonlar suv resurslarini boshqarish va agrobiznesni diversifikatsiya qilish samaradorligini iqtisodiy, texnologik va ekologik jihatdan kompleks baholash imkonini beradi.

Mazkur ko'rsatkichlardan foydalanish xorijiy mamlakatlar tajribasini O'zbekiston sharoitiga moslashtirish hamda ushbu sohada samarali boshqaruv qarorlarini ishlab chiqish uchun muhim metodik asos bo'lib xizmat qiladi.

Shuningdek, hududlarning suv bilan ta'minlanganligi va iqtisodiy imkoniyatlarini hisobga olgan holda ekinlar tarkibini optimallashtirish, bog'dorchilik, uzumchilik, sabzavotchilik, dorivor o'simliklar yetishtirish, ipakchilik, baliqchilik va issiqxona xo'jaligi kabi yo'nalishlarni rivojlantirish qishloq xo'jaligi samaradorligini oshirishga xizmat qilishi mumkin.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Xorijiy mamlakatlar tajribasi shuni ko'rsatadiki, suv resurslaridan samarali foydalanish va agrobiznesni diversifikatsiya qilish qishloq xo'jaligining barqaror rivojlanishi, oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlash hamda eksport salohiyatini oshirishning muhim omillaridan biridir.

Xulosa qilib aytganda, aholi farovonligini oshirish va sohaning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishini ta'minlash maqsadida quyidagi takliflarni amalga oshirish tavsiya etiladi:

- sug'orma dehqonchilikda tomchilatib va yomg'irlatib sug'orish kabi suv tejovchi texnologiyalarni joriy etish ko'lamini kengaytirish hamda ularni davlat tomonidan moliyaviy rag'batlantirish mexanizmlarini takomillashtirish;
- suv resurslarini boshqarishda raqamli texnologiyalar, GIS, masofadan zondlash va aqlli monitoring tizimlarini joriy etish orqali suv hisobini yuritish va nazorat qilish samaradorligini oshirish;

- hududlarning suv bilan ta'minlanganlik darajasini inobatga olgan holda ekinlar tarkibini optimallashtirish hamda meva-sabzavotchilik, bog'dorchilik, issiqxona xo'jaligi, dorivor o'simliklar yetishtirish va qayta ishlash yo'nalishlarini rivojlantirish;

- suv foydalanuvchilari uyushmalari faoliyatini kuchaytirish, suv resurslarini boshqarishda davlat va xususiy sektor hamkorligini kengaytirish hamda suvdan foydalanishning iqtisodiy rag'batlantirish mexanizmlarini takomillashtirish;

- agrobiznes subyektlari uchun imtiyozli kreditlar, subsidiyalar va innovatsion grantlar hajmini kengaytirish orqali suv tejovchi texnologiyalar va zamonaviy agrotexnologiyalarni joriy etishni qo'llab-quvvatlash;

- xorijiy mamlakatlarning ilg'or tajribalarini O'zbekistonning tabiiy-iqlim va hududiy xususiyatlarini hisobga olgan holda moslashtirish, ilmiy-tadqiqot muassasalari, oliy ta'lim muassasalari va ishlab chiqarish korxonalari o'rtasidagi hamkorlikni rivojlantirish.

Tahlillar shuni ko'rsatdiki, suv resurslaridan foydalanish samaradorligini oshirish faqat zamonaviy sug'orish texnologiyalarini qo'llash bilan cheklanmaydi.

Bunda davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash, ilmiy-tadqiqot natijalarini amaliyotga joriy etish, raqamlashtirish, fermerlarning malakasini oshirish va bozor infratuzilmasini rivojlantirish muhim ahamiyat kasb etadi.

Mazkur takliflarning amaliyotga tatbiq etilishi suv resurslaridan foydalanish samaradorligini oshirish, agrobiznesni diversifikatsiya qilish, qishloq xo'jaligi mahsulotlari raqobatbardoshligini kuchaytirish hamda mamlakatning oziq-ovqat xavfsizligi va eksport salohiyatini yanada mustahkamlashga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Гранберг А. Г. Основы региональной экономики. — М.: ГУ ВШЭ, 2016. — 495 с.
2. Данилов-Данильян В. И. Водные ресурсы мира и перспективы водохозяйственного комплекса России. — М.: Наука, 2019. — 320 с.
3. Кабанов П. П. Экономика водопользования в сельском хозяйстве. — М.: Колос, 2015. — 286 с.
4. Никонов А. А. Спираль многовековой драмы: аграрная наука и политика России (XVIII–XX вв.). — М.: Энциклопедия российских деревень, 1995. — 574 с.
5. Есиркепов Т. К. Экономические проблемы управления водными ресурсами Казахстана. — Алматы: Экономика, 2014. — 248 с.
6. Berkinov B. B. Mintaqaviy iqtisodiyot. — Toshkent: Fan, 2018. — 352 b.
7. Ayupov R. X. Raqamli iqtisodiyot va elektron tijorat asoslari. — Toshkent: Iqtisod-Moliya, 2020. — 436 b.
8. G'ulomov S. S. Innovatsion iqtisodiyot. — Toshkent: Fan, 2018. — 412 b.
9. Vahobov A. V., Xajibakiyev Sh. X., Muminov N. G. Xalqaro moliya munosabatlari. — Toshkent: Sharq, 2020. — 520 b.

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Abdurahmon Qurbonov

2026. № 7

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>

t.me/yait_2100